

Türk Turizm Araştırmaları Dergisi

2019, 3(3): 575-595.

DOI: [10.26677/TR1010.2019.179](https://doi.org/10.26677/TR1010.2019.179)

ISSN: 2587-0890 Dergi web sayfası: <https://www.tutad.org>

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Turist Rehberi Adaylarının 2019 Yılı Eğitim Uygulama Gezisine Yönelik Algıları: Nitel Bir Araştırma

Doç. Dr. Özlem F. GÜZEL, Akdeniz Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Antalya, e-posta: ozlemmguzel@hotmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0081-3530>

Volkan KALIN, Akdeniz Üniversitesi, Yüksek Lisans Öğrencisi, Antalya, e-posta: volkankalin07@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3799-6652>

Eren NACAK Akdeniz Üniversitesi, Yüksek Lisans Öğrencisi, Antalya, e-posta: erenacak@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4804-6695>

Evrin BİLGİ Akdeniz Üniversitesi, Yüksek Lisans Öğrencisi, Antalya, e-posta: bilgievrin@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8541-0719>

Öz

Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliği, Madde 14'e istinaden üniversitelerin turizm rehberliği bölümlerinden mezun olan ya da mezun olacak rehber adayları ile ruhsatnamelerine yeni bölge eklemek isteyen rehberler için Bakanlığın gözetimi ve denetimi altında yapılan yurtiçi uygulama gezilerine katılım zorunludur. Bu eğitim gezisi, rehber adayları için tarihi ve turistik alanları tanımak ve bilgi sahibi olmak açısından önem arz etmektedir. Bu bağlamda gezilerin planlanması ve yönetimi aşamaları önem arz etmektedir. Gerçekleştirilen çalışmada turist rehberi adaylarının rehber olmadan önce çıktıkları uygulama gezisine yönelik beklentileri, geziden ne tür deneyimler elde ettikleri ve bu deneyimleri nasıl değerlendirdiklerinin keşfedilmesi amaçlanmaktadır. Amaç kapsamında araştırmada nitel araştırma yaklaşımı tercih edilmiştir. Söz konusu uygulama gezisi fenomenine yönelik rehber adaylarının yaşadıkları deneyimler betimleneceği için araştırma fenomenolojik (olgu bilimsel) desende gerçekleştirilmiştir. Araştırma deseni mülakat yapmayı gerektirdiği için keşfedici/yorumlayıcı paradigma kapsamında veri elde edebilmek amacıyla 2019 yılında eğitim gezisine katılan 15 rehber adayı ile derinlemesine görüşme yöntemi gerçekleştirilmiştir. Katılımcılarla yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin betimleyici analiz sonuçları araştırma soruları çerçevesinde; *katılımcıların beklentileri, tura yönelik olumlu ve olumsuz fikirleri ve bu bağlamda gelecek turların geliştirilmesi için yapılabilecek değişikliklere yönelik önerileri* olmak üzere dört başlık altında toplanmış, fiyat, konaklama, tur programı, bilgilendirme, tur rotası, öğrenci konu anlatımları, tur katılımcıları ve tur organizasyonu ile ilgili sorunlar tespit edilerek, eğitim gezisi planlaması, genel rehberlik eğitimi ile ilgili katılımcılardan gelen öneriler araştırmacılar tarafından yordanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Turist Rehberliği, Eğitim Uygulama Gezisi, 2019 yılı Türkiye Turu.

Makale Gönderme Tarihi: 19.05.2019

Makale Kabul Tarihi: 06.07.2019

Önerilen Atf:

Güzel, Ö. F., Kalın, V., Nacak, E. ve Bilgi, E. (2019). Turist Rehberi Adaylarının 2019 Yılı Eğitim Uygulama Gezisine Yönelik Algıları: Nitel Bir Araştırma, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(3): 575-595.

© 2019 Türk Turizm Araştırmaları Dergisi.

Journal of Turkish Tourism Research

2019, 3(3): 575-595.

DOI: [10.26677/TR1010.2019.179](https://doi.org/10.26677/TR1010.2019.179)

ISSN: 2587-0890 Journal Homepage: <https://www.tutad.org>

RESEARCH PAPER

Perceptions of Tourist Guide Candidates on 2019 Vocational Practice Trip: A Qualitative Research

Associate Prof. Dr. Özlem F. GÜZEL, Akdeniz University, Faculty of Tourism, Antalya, e-mail: ozlemmguzel@hotmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0081-3530>

Volkan KALIN, Akdeniz University, Graduate Student, Antalya, e-mail: volkankalin07@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3799-6652>

Eren NACAĞ Akdeniz University, Graduate Student, Antalya, e-mail: erenacak@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4804-6695>

Evrım BİLGİ Akdeniz University, Graduate Student, Antalya, e-mail: bilgievrım@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8541-0719>

Abstract

In accordance with the Regulation on Tourist Guidance, Article 14, it is compulsory to attend to the application trips for the guides who are or will graduate from the tourism guidance departments of the universities and for the guides who want to add a new region to their licenses, under the observation and supervision of the Ministry. This training trip is important in terms of recognizing historical and touristic areas for guide candidates and having information about them. In this context, planning and management stages of these trips are important. In this study, it is aimed to discover the expectations of the tourist guide candidates on the practice trip before they became a guide, what kind of experiences they get from this trip and how they evaluate these experiences. In this context, qualitative research approach was preferred in this research. The research was carried out in a phenomenological pattern, as the experiences of guide candidates about the phenomenon of the training trip will be described. In order to obtain data within the scope of the exploratory / interpretative paradigm since the research design required interviewing, in-depth interview method was conducted with 15 guide candidates participating in the application trip in 2019. The results of the descriptive analysis of the data obtained from the interviews with the participants were as follows; *the expectations of the participants, the positive and negative ideas for the tour and the suggestions for changes to be made for the development of the future tours* are gathered under four titles: price, accommodation, tour program, information, tour route, student lectures, tour participants and tour organization. The problems were determined by the researchers and the suggestions from the participants about the training trip planning and general guidance training were discussed by the researchers.

Keywords: Tourist Guidance, Vocational Training Trip, 2019 Turkey Trip.

Received: 19.05.2019

Accepted: 06.07.2019

Suggested Citation:

Güzel, Ö. F., Kalın, V., Nacak, E. and Bilgi, E. (2019). Perceptions of Tourist Guide Candidates on 2019 Vocational Practice Trip: A Qualitative Research, *Journal of Turkish Tourism Research*, 3(3): 575-595.

© 2019 Türk Turizm Araştırmaları Dergisi.

GİRİŞ

Turist rehberleri, sosyal ve kültür araçları olarak görev yapan, ziyaret edilen destinasyonun imajını ve turistlerin destinasyonu tekrar ziyaret etme niyetlerini etkileyen kültür elçileridir (Rabotic, 2010) ve bu bağlamda rehberler, turizm endüstrisinin önemli bir bölümünü temsil etmektedirler (Lovrentjev, 2015). Turist rehberliği yönetmeliğine göre, turist rehberliği hizmeti, seyahat acenteciliği faaliyeti niteliğinde olmamak kaydıyla kişi veya grup hâlindeki yerli veya yabancı turistlerin gezi öncesinde seçmiş oldukları dil kullanılarak ülkenin kültür, turizm, tarih, çevre, doğa, sosyal veya benzeri değerleri ile varlıklarının kültür ve turizm politikaları doğrultusunda tanıtılarak gezdirilmesini veya seyahat acenteleri tarafından düzenlenen turların gezi programlarının seyahat acentesinin yazılı belgelerinde tanımladığı ve tüketiciye satıldığı şekilde yürütülüp acente adına yönetilmesini ifade etmektedir (PTR Yönetmelik, 2014). Bu denli geniş bir görev yetkisine sahip olan rehberler, sektörde üstlendikleri roller gereği önemli bir eğitim alt yapısına sahip olmalıdır. Türkiye’de turist rehberliği alanında üniversitelerde ön lisans, lisans ve yüksek lisans düzeylerinde örgün eğitim verilirken, gerekli görülen hallerde de sertifika programları açılmaktadır. Eğitimi tamamlayan öğrenciler, belirlenen tarihi ve turistik alanları tanımak ve bilgi sahibi olmak amacıyla yapılan yurtiçi uygulama gezilerine katılmak zorundadır (PTR Yönetmelik, 2014). Bu gezilerin, çoğu adayın turist rehberliği mesleğine başlamadan önceki ilk deneyimleri olması açısından iyi planlanması önem arz etmektedir (Esen ve Gülmez, 2018). Bu sebeple, mesleğe yönelik önemli bir deneyim ve bilgilendirme eğitimi gezisi olan yurt içi uygulama gezilerinin değerlendirilmesi de meslek eğitimi açısından önemlidir. Turist rehberi adaylarının 2019 yılı TÜREB tarafından gerçekleştirilen eğitim uygulama gezisine yönelik algıları belirlemek amacıyla yapılan bu araştırmanın bulgularının, uygulama gezisi deneyimine yönelik önemli fikirler sunacağı ve kötü deneyimlerden yola çıkılarak rehber adaylarının ilk rehberlik deneyimlerinin iyileştirilmesi adına öneriler sunacağı varsayılmaktadır.

TURİST REHBERLİĞİ UYGULAMA GEZİLERİ

Turist rehberleri, turu yöneten ve belirli bir alanda bölge hakkında zengin bilgiye sahip olan kişilerdir (Bowie ve Chang, 2005). Dünya Turist Rehberleri Birliği Federasyonu’na (WFTGA) (2003) göre turist rehberleri, ziyaretçilere istedikleri dilde kılavuzluk yapan, bir bölgenin doğal mirasını ve kültürünü yorumlayan, uygun yetkinliğe sahip kişiler tarafından onaylanan bölgeye özel yeterliliği olan kişilerdir. Avcıkurt vd., (2009) göre ise rehberler, turizmin gelişmesinde rol oynayan ve ülkenin iyi bir şekilde temsil edilmesinde payı olan kişilerdir. Ülkede ve destinasyonda var olan doğal ve tarihi kültürün temsilcisi olan turist rehberleri iyi bir şekilde eğitilmeli ve seçilmelidir (Coccosis 2006). Kabii vd., de (2017), turist rehberlerinin bir alandaki bilgilerini arttırması ve onların performanslarının gelişmesi için daha eğitilmiş olmaları gerektiğini ifade etmiştir. Rehberlerin iyi eğitim almış olması ve kendilerini geliştirmesi turistlere karşı daha iyi bir hizmet sunulması açısından etkilidir (Eker ve Zengin, 2016). Turist rehberlerinin kaliteli bir hizmet sunması temsil ettikleri destinasyonun genel imajı için oldukça önemlidir (Huang vd., 2010). Rehber tarafından sağlanan hizmetin kalitesi, rehberlerin bilgi ve becerilerini sürekli geliştirmesine, eğitimine ve eğitimi konusundaki yetkinliğine bağlıdır (Rabotic, 2015). Turist rehberlerinin işverenleri olan seyahat acenteleri de rehberlerin iyi eğitilmesi ve yetiştirilmesi konusunun önemli olduğuna kanaat getirmişlerdir (Çetin ve Yarcan, 2017). Turist rehberliği eğitiminin artık rehberlik mesleğinin uluslararası tanınırlığı da arttıkça önem kazandığı görülmektedir (Black ve Weiler, 2005).

Turist rehberleri, ülkenin tanıtımından destinasyonun ekonomik sürdürülebilirliğine kadar kadar önemli konularda kritik görevler üstlenmektedir. Dolayısıyla rehberlerin, bu görevlerin yetkinliği ve donanımı için iyi bir eğitimden geçmeleri gerekmektedir. Pond'a (1993) göre, turist rehberliğinin teorik ve uygulama şeklinde bir meslek olarak öğretilmesine 1951 yılında İngiltere'de başlanmıştır. Aynı şekilde verilmekte olan eğitimler Amerika Birleşik Devletleri'nde 1990'lı yıllarda yaygınlaşmaya başlamış ve 130 kadar üniversitenin bünyesinde "yorumlayıcılar" adı altında rehberlik eğitimi veren programlar açılmıştır (Knudson vd., 1995). İngiltere'nin ardından birçok ülkede de turist rehberliği, eğitim yoluyla edinilen ve bir lisans gerektiren meslek olarak kabul edilmektedir. Başvuranların rehberlik konusunda temel bilgileri edindiği özel olarak düzenlenmiş kursların yanı sıra özel turist rehberliği bölümlerinde Türkiye, Mısır, Litvanya ve Malta gibi ülkelerde yapıldığı gibi 2-4 yıl süren eğitim ve üniversitelerin çalışma programları da mevcuttur (Rabotić, 2015). Ülkelerin yapmış olduğu düzenlemeye göre öğrencilerin bazı temel yeterlilikleri taşıyor olmaları gerekmektedir. Örneğin, Avusturya'da turist rehberliği sınavı, Brezilya, Yunanistan ve Hırvatistan'da ortaöğrenim yeterliliği ve Hindistan'da onaylı lisans veya yükseköğrenim diplomasına sahip olmaları gerekmektedir (Lovrentjev, 2015). Benzer şekilde Türkiye'de olduğu gibi Avustralya ve Costa Rica gibi ülkelerde de çeşitli eğitim programları ile rehberler yetiştirilmektedir. Bu sebeple değerlerin ve tutumların meslek etiği çerçevesi de öğretilmesi açısından rehberlik eğitiminin detaylandırılması, çeşitlendirilmesinin yanı sıra eğitimde uygulamaya önem verilmesi gerekmektedir (Mason ve Christie, 2003; Jacobson ve Robles, 1992).

Turist Rehberliği Yönetmeliğine (2014) göre Türkiye'de rehber olabilmek için üniversitelerin lisans, ön lisans veya yüksek lisans bölümlerinden mezun olmak veya Bakanlığın gözetimi ve denetimi altında TÜREB tarafından düzenlenen ülkesel veya bölgesel turist rehberliği sertifika programını başarıyla tamamlanması gerekmektedir. Bu eğitim süreci sonrasında adaylar, ayrıca yabancı dil sınavını geçmek ve uygulama gezisine katılmak zorundadır (PTR Yönetmelik, 2014). Turizm sektörünün istenen noktalara ulaşabilmesi, özel ilgi alanlarında yetişen rehberlerinin etkin bir şekilde eğitimi ve uygulama becerileri ile mümkün olacaktır. Turizm rehberlerinin etkin bir eğitim alabilmeleri ve yetkin olabilmeleri ancak teorik bilgiyle pekişen saha çalışması ve pratikleriyle mümkün olabilmektedir (Şimşek, 2012). Yenipınar ve Zorkirişçi'nin 2013 senesinde yaptıkları karşılaştırmada, Avrupa'daki turist rehberliği eğitim sürecinin uygulamadaki teknik çeşitliliği, uzmanlık kazandırma, yönlendirme ve teorik yanında pratiğin de eğitime aynı yoğunlukta dahil edilmesinin Türkiye'deki teorik ve pratik eğitim uygulamalarında yetersiz kaldığı keşfedilmiştir. Yine aynı araştırma dahilinde, Türkiye'deki teorik derslerinin yükünün uygulamalı dersler eklenerek paylaşılması gerekliliği ve bunun sonucunda mezun olacak olan öğrencilerin ruhsatname sahibi olma sürecindeki öğreniminin daha da kalıcı olacağı bu araştırmanın da sonuçlarını kanıtlar nitelikte daha önceden vurgulanmıştır (Yenipınar ve Zorkirişçi, 2013). Çin'de yapılan bir çalışmada, turist rehberlerinin rollerini yerine getirebilmeleri ve bu süreç içerisinde de sürdürülebilirlik, profesyonellik gibi kavramlara hâkim olmaları açısından sertifikasyon sürecinde uygulama ve teorik eğitim değerlendirmelerinin iyi yapılması gerektiğinin altı çizilmiştir (Huang ve Weiler, 2010). Bu bağlamda eğitim döneminde alınan teorik bilgilerin uygulama ile birleşmesi açısından rehberlik uygulama gezileri önem arz etmektedir.

Turist rehberliği uygulama gezilerinin öğrencilere yönelik katkıları şu şekilde sıralanabilir (Huang ve Weiler, 2010; Erdem ve Etiz, 2012; Yenipınar ve Zorkirişçi, 2013; Esen ve Gülmez, 2018);

- ☐ Adaylar, uygulama gezisi ile aldıkları teorik eğitimi pratiğe dönüştürmektedirler,

- ☐ Adaylar, bireysel özelliklerinden hangilerinin eksik ya da yeterli olduğunu görerek, kendilerini değerlendirmektedirler,
- ☐ Adaylar, rehberlik rollerine yönelik çıkarımlar yapmaktadırlar,
- ☐ Adayların mesleğe karşı yaklaşımlarını ve tutumları belirlenmektedir,
- ☐ Adaylar, mesleğin nasıl icra edileceğini uygulamalı olarak görmektedir,
- ☐ Adaylar, gezi esnasında doğru bilginin nerede ve nasıl kullanılması gerektiğini gözlemlemektedirler,
- ☐ Adaylar, gezilen bölgeyle ilgili bilgi sahibi olmaktadır,
- ☐ Adaylar, turistlere karşı nasıl davranacaklarına dair fikir sahibi olmaktadır,
- ☐ Adaylar, tur organizasyonuna ve tekniğine dair fikirler elde etmektedirler.

Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliği'ne göre uygulama gezilerinin düzenlenme esasları şunlardır; (PTR Yönetmelik, 2014);

- ☐ Gezi tarihleri, güzergâh ve programı önceden hazırlanmaktadır,
- ☐ Uygulama gezileri gezinin başlayacağı tarihten en az bir ay önce birliğin resmi internet sitesinde duyurulmaktadır,
- ☐ Turist rehberliği uygulama gezileri, ülkesel veya bölgesel sertifika programları için ayrı ayrı düzenlenmektedir,
- ☐ Ülkesel yurt içi uygulama gezi süresi en az 36 takvim günüdür,
- ☐ Bölgesel yurtiçi uygulama gezi süresi her bir bölge için en az 6 takvim günüdür,
- ☐ Ülkesel uygulama gezisi, birliğin gerekli gördüğü hallerde bölümlere ayrılarak yapılabilmektedir,
- ☐ Uygulama gezilerinde bir veya birden fazla gezi yöneticisi görevlendirilmektedir,
- ☐ Gezi yöneticisi uygulama gezisinin kurallara uygun yürütülmesini sağlamak ve birliğe rapor etmekle sorumludur,
- ☐ Üniversitelerin turizm rehberliği öğrencileri için öngörülen kredi sayısının en az yüzde ellisini, yüksek lisans programı öğrencilerinin ise ders aşamalarını tamamlamış olmaları koşuluyla mezun olmadan önce uygulama gezisine katılabilmektedirler,
- ☐ Uygulama gezisinin tamamına katılmak zorunludur,
- ☐ Belgeye dayalı mazeretlerinden dolayı geziye katılamayan katılımcıların, mazeretlerinin birlik tarafından uygun görülmesi halinde ilk açılacak olan sertifika programının uygulama gezisine katılabilmektedirler,
- ☐ Uygulama gezisine ilişkin giderler, katılımcılardan alınacak katılım paylarından karşılanmaktadır.

Çizelge 1'de 2019 yılı içerisinde rehber adaylarına yönelik olarak planlanan Türkiye Turu yani eğitim gezisi genel bilgileri yer almaktadır. Çizelgeye göre, rehber adaylarına bölgesel bağlamda farklı seçenekler sunulmuştur. 1 adet 3 bölge, 5 adet ise tek bölge gezi programı 2019 yılı içerisinde planlanmıştır. Ayrıca yine çizelgede gezi günleri ve fiyat bilgileri yer almaktadır. Yine ayrıca birliğe gelen Güneydoğu Anadolu Bölgesi Uygulama Gezisi açılmasına yönelik talepler de değerlendirilerek, bu bölge için de 01-07 Mart 2019 tarihleri arasında bir gezi takvimi ve programı oluşturulmuştur.

Çizelge 1. 2019 Yılında Planlanan Rehberlik Uygulama Gezisi İçeriği

Bölge(ler)	Gezi Süresi	Çift Kişilik Odada Kişi Başı Yarım P.	Tek Kişilik Oda Farkı	Ön Ödeme
Marmara, Ege, Akdeniz	21 Gün	3.980₺	960₺	980₺
Marmara	7 Gün	1.490₺	350₺	490₺
Ege	7 Gün	1.580₺	350₺	580₺
Akdeniz	7 Gün	1.680₺	450₺	680₺
İç Anadolu	7 Gün	1.490₺	400₺	490₺
Karadeniz	7 Gün	1.590₺	400₺	590₺
Güneydoğu	7 Gün	1.680₺	450₺	-

Kaynak: <http://www.tureb.org.tr>

YÖNTEM

Turist rehberi adaylarının 2019 yılı TÜREB tarafından yapılan eğitim uygulama gezisine yönelik algılarını belirlemek amacıyla yapılan bu araştırma keşfedici bir bakış açısı ile ele alınmıştır. Bu bağlamda araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Doğal yaklaşımı esas alan nitel araştırmalar, yorumlayıcıdır ve fenomenlerin/olayların doğal ortamlarında insanlar tarafından nasıl anlamlandırıldığını yorumlayarak keşfetmeyi amaç edinmektedir (Denzin ve Lincoln, 2011) ve bu bağlamda araştırma fenomenolojik araştırma deseni üzerine kurulmuştur. Kaynağını felsefe ve psikolojiden alan bir araştırma deseni olan bu araştırmalarda bireylerin yaşadığı deneyimler betimlenmektedir ve deneyimlerin özüne ulaşılmaya çalışılmaktadır (Giorgi, 2009; Moustakas, 1994). Fenomen, temelde bir dünyanın var olduğunu ve bu dünya içerisinde sosyal yapıların gerçeklik düzeyinde varlığı ve bu sosyal yapılardan ortaya çıkabilen nesnelere olaylara denilmektedir (Baş ve Akturan, 2008:85). Fenomenlere ilişkin anlamlar, insanların yaşamları boyunca edindikleri bilgiler, tecrübeler ve deneyimleri sonucunda ortaya çıkan özgeçmiş özellikleri ile şekillenmektedir ve araştırmacılar, bu anlamları kategorize ederek karmaşıklıkları analiz etmektedirler (Creswell, 2016).

Araştırma deseni olarak seçilen fenomenolojik desen kapsamında bireyin deneyimlerinin betimlemeleri Creswell'in (2016) belirttiği üzere mülakat yapmayı gerektirmektedir. Bu bağlamda deneyimlerin özüne ulaşabilmek ve katılımcıların yaşantı örüntülerine erişebilmek için derinlemesine görüşme yöntemi tercih edilmiştir. Araştırma amacına yönelik olarak hazırlanan görüşme soruları literatür taramasından, öğrenci ve uzman görüşlerinden yola çıkılarak hazırlanmıştır. Öncelikle katılımcıların temel demografik özelliklerini anlayabilmek için "yaş, eğitim, cinsiyet ve rehberlik deneyimlerinin olup olmadığı" sorulmuştur. Sonrasında 4 temel araştırma sorusu görüşmede katılımcılara yöneltilmiştir. Araştırmanın soruları şunları;

Soru 1: Genel olarak rehberlik eğitim turundan beklentileriniz nelerdir?

Soru 2: Tura yönelik olumlu izlenimlerinizi lütfen detaylıca değerlendiriniz?

Soru 3: Tura yönelik olumsuz izlenimlerinizi lütfen detaylıca değerlendiriniz?

Soru 4: Bu eğitim turunun daha iyi planlanması ve yürütülmesi için önerileriniz nelerdir?

Fenomenolojik araştırmada bireysel deneyimler önemli olduğu için araştırma konusu edilen fenomene yönelik tecrübeyi yaşamış kişiler örnekleme oluşturmalarıdır. Bu bağlamda araştırma kapsamında amaçlı örnekleme tercih edilerek, araştırmanın sorularını en iyi şekilde anlayabilecek olan katılımcılar yani eğitim gezisini yapan rehber adayları seçilerek, turlarının son iki günü içinde görüşme yapılmıştır. Creswell (2016), fenomenoloji çalışmalarında üç ila on kişi arasında katılımcının yeterli olacağını varsaymaktadır. Bu araştırmada da toplamda 15 katılımcı ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar söylemleri tekrar etmeye başlayınca, verilerin doygunluğa erdiği düşüncesiyle analiz aşamasına geçilmiştir.

Çalışma analizi Kümbetoğlu'nun (2005) belirttiği gibi "verilerin işlenmesi (anamlı kavram ve temaların kodlanması), verilerin görsel hale getirilmesi ve sonuç çıkarma-değerlendirme" olmak üzere üç aşamalı bir veri analizi sürecinden geçmiştir. Çalışma analizinde öncelikle veriler hazırlanarak, mülakatlar bilgisayar ortamına aktararak çözümlenmiştir. Verilerin tamamı okunarak, genel olarak anlamın ne olduğuna dair bir derinlemesine düşünme imkânı sağlanmıştır. Nitekim Kümbetoğlu'da (2005), nitel veri analizinde fikirler, kavramlar ve temaların metinlerin tekrar tekrar okunması sonucunda oluştuğunu belirtmektedir. Devamında veriler, aynı kategori içine dahil edilerek kodlanmış ve kategoriler isimlendirilmiştir. Elde edilen betimleme ve temalar, görsel bir şekilde sunularak, yorumlanmıştır. Çalışmada turist rehberlerinden elde edilen veriler üzerinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analiz tekniğinde görüşülen bireylerden elde edilen alıntılara yer verilerek, araştırma amacı dahilinde okuyuculara detaylı şekilde sunulmaktadır.

Nitel araştırmalarda geçerlilik ele alınan olgunun yansız bir şekilde gözlemlenmesi anlamına gelmektedir. Çalışmanın iç geçerliliğinin sağlanması için katılımcıların teyidini sağlamak amacı ile izinleri alınmış ve katılımcılara ayrıntılı bir şekilde açıklanarak amaçlı örneklem yöntemiyle gönüllülük esasına dayalı olarak görüşmeler yapılmıştır. Ayrıca araştırma alanı içinde görüşme yapılması, bulguların teyit edilmesi için katılımcılar ile tekrar görüşme sağlanması gibi ek önlemler ile de çalışmanın geçerliliği artırılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Yıldırım ve Şimşek (2005: 292) belirttiği üzere dış geçerlilik ise araştırma sonuçlarının genellenebilmesi ile ilgilidir. Doğal olarak çalışmada istatistiksel bir genelleme söz konusu değildir ve bu nedenle analitik bir genelleme yapılmıştır. Çalışmanın dış geçerliliğini artırmak için Creswell'in (2016) vurguladığı üzere araştırmaya dahil olmayan dış denetleyici/uzman kullanılmıştır. Bu denetleyici betimlemelerin doğruluğu, araştırma soruları ve veriler arasındaki ilişkiyi değerlendirmiştir. Veri seti kodlama benzerliklerinin sayısal ve tematik olarak karşılaştırılmasını sonucunda benzerliğin %70'i aştığı gözlemlenerek (Yüksel ve Yüksel, 2004), raporlama aşamasına geçilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde araştırma sorularının betimleyici analizi öncesinde Çizelge 2'de, araştırmaya dahil edilen katılımcıların yaşları, eğitim durumları ve cinsiyeti gibi özelliklerine ilişkin bazı bilgiler verilmiştir. Çizelgede görüldüğü üzere toplamda 15 katılımcı araştırmaya dahil olmuştur. 10 katılımcı erkek cinsiyetini ve 5 katılımcı kadın cinsiyetini oluşturmaktadır. Katılımcıların eğitim

durumlarına bakıldığında ise ön lisans, lisans ve yüksek lisans eğitimlerine dahil olduğu görülmektedirler. Yani katılımcı portföyü eğitim açısından oldukça çeşitlidir.

Çizelge 2. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bilgiler

Katılımcı ı	Cinsiyet	Yaş	Eğitim	Katılımcı ı	Cinsiyet	Yaş	Eğitim
K1	Kadın	41	Lisans	K9	Erkek	25	Ön Lisans (Devam)
K2	Erkek	25	Lisans	K10	Kadın	20	Lisans (Devam)
K3	Erkek	24	Ön Lisans	K11	Erkek	19	Lisans (Devam)
K4	Erkek	24	Ön Lisans	K12	Kadın	23	Lisans (Devam)
K5	Kadın	30	Yüksek Lisans	K13	Erkek	28	Ön Lisans (Devam)
K6	Erkek	29	Lisans (Devam)	K14	Erkek	24	Ön Lisans
K7	Erkek	50	Lisans	K15	Erkek	24	Yüksek Lisans (Devam)
K8	Kadın	24	Ön Lisans (Devam)				

Katılımcılarla yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin betimleyici analiz sonuçları araştırma soruları çerçevesinde; *katılımcıların beklentileri, tura yönelik olumlu ve olumsuz fikirleri* ve bu bağlamda *gelecek turların geliştirilmesi için yapılabilecek değişikliklere yönelik önerileri* olmak üzere dört başlık altında toplanmıştır. Dört başlık aşağıdaki çizelgelerde tema, temanın içeriği/kodlama ve alıntılar şeklinde sunulmaktadır. Öncelikle katılımcılara eğitim gezisine yönelik beklentilerinin neler olduğu sorulmuştur. Elde edilen temalar Çizelge 3'de görüldüğü üzere *“rehberlik bilgisi, rehberlik stilini öğrenme, tur organizasyonunu öğrenmeye yönelik beklentiler”* olarak adlandırılmıştır. Ortaya çıkan bu temalardan, anlaşıldığı üzere rehber adayları, uygulamalı rehberlik mesleğine yönelik pratik bilgiler edinme, rehberlik stilini öğrenme ve tur organizasyonunu yerinde deneyimleme beklentisi içindedirler. Rehber adaylarının büyük bir çoğunluğunun akademide ağırlıklı olarak teorik bilgi edindiği göz önüne alındığında, katılımcıların mesleğin pratik yönlerine ilişkin bilgi edinme beklentisi, uygulama gezisinin temel amacıyla bağdaşır niteliktedir. Çizelgede görüldüğü üzere rehberlik bilgisine yönelik olarak öğrenciler, ören yerlerini görmek, ziyaret etmek, bilgi edinmek, uygulama usullerine yönelik deneyim edinmek ve uzmanlaşmaya yönelik bilgi edinme beklentileri içinde tura çıkmışlardır. Bunun yanı sıra rehberlik stilini öğrenme bağlamında rehberlik rollerine ait çıkarımlar yapmak ve rehberleri gözlemleyerek, olağanüstü durumlarla baş etmeyi öğrenmek de katılımcılar için önemlidir. Bu iki temanın yanı sıra katılımcılar tur organizasyonu bilgisine yönelik beklenti içine girdiklerini de belirtmişlerdir. Bu bağlamda tur güzergahını görmek, tur organizasyonunu öğrenmek, serbest zaman yönetimini öğrenmek gibi motivasyonlar ile tura çıktıkları ortaya çıkmıştır.

Çizelge 3. Uygulama Gezisine Yönelik Beklentiler

Tema	Kodlama	Alıntılar
Rehberlik Bilgisine Yönelik Beklentiler	- Ören yerlerini görmek	"Su anda yaptığımız geziden bahsediyorsak, daha buraya gelmeden önceki beklentim bütün ören yerlerini görmek ve turizm açısından katma değerleri olan mekânları öğrenmekti. "Ancak daha çok nasıl rehber olunur sorusuna yönelik bilgiler daha fazla verilmeye başlanınca", tura karşı beklentilerim tura başladıktan sonra değişmeye de başladı tabii. Bir ören yerini, kazı alanını detaylı bilmektense rehberlik nasıl yapılır onu keşfettim. Su anki ileriye dönük beklentilerim de bu yönde (K1)."
	- Ziyaret yerlerine yönelik bilgi edinmek	"Ben gezdiğimiz yerlerle ilgili daha detaylı bilgi sahibi oluruz diye bekliyordum. Vakit açısından böyle bir imkânımız olmadı (K2)."
	- Uygulamaya yönelik deneyim kazanmak	"İşin pratik yönüyle ilgiliydim. Nereden gidilir, kaçta gidilir, tuvalet nerede vb. şeyler beni ilgilendiriyordu. Geri kalan salt bilgiyi çeşitli kaynaklardan edinebileceğimizi düşünmüştüm (K3)."
	- Yeni bölgeyi öğrenmek	"Bilgiden çok rehberlik nasıl yapılır, zor durumlarda ne yapılır onu keşfetmek istedim. Bir tek onu öğrenebildim zaten (K4)."
Rehberlik Stilini Öğrenmeye Yönelik Beklentiler	- Rehberlik rollerine ait çıkarım yapmak	"İyi bir rehber ve hizmet beklentisiyle gelmiştim (K5)."
	- Uzman rehberi gözlemlemek	"Sit alanlarında ve ören yerlerinde nerelerde durulur, güzergâh nasıldır, toplanma alanları nerelerdir, tuvaletler nerededir, serbest zaman ve anlatım yerleri ile ilgili bilgiler hakkında bilgi sahibi olmak beklentilerimdir (K6)."
Tur Organizasyonu Bilgisine Yönelik Beklentiler	- Olağanüstü durumlara baş etmeyi öğrenmek	"Tura çıkmaktaki tek amacım, çalışma kartına bölgeleri ekletebilmektir (K7)."
	- Tur organizasyonu bilgisi edinme	"Okullarda anlatıldığı düşünülerek turlarda çok fazla teknik detay anlatılmıyor. Benim beklentim, biraz daha detaylandırılmış şekilde bilgi verilmesi (K8)."
	- Güzergahları öğrenmek	"Antik kentlerin nerede nasıl olduğunu, giriş çıkış saatleri kuralların öğretilmesi. Bence beklentilerimi karşıladı (K9)."
	- Ören yeri alan yapısını öğrenmek	"Aşağı yukarı aldığımız şeylerden fazla bir beklentim olmamıştı. Metotları, teknikleri gördük: nerde duracağız, nerde anlatıma başlayacağız, ne yapacağız, nasıl vereceğiz, kronoloji vb. Beklentilerimin çok çok üstündeydi çünkü ben buraya gelirken kendi adıma bir
	- Ören yerlerindeki anlatım yerlerini öğrenmek	
- Tur esnasında zaman yönetimini öğrenmek		
- Serbest zaman yönetimini öğrenmek		

şeyler bildiğimi düşünerek gelmişim fakat hiçbir şey bilmediğimi öğrendim. (K12).”

“Gidilen ören yerleri ile ilgili başlıkları daha sonra öğrenmek üzere kayda alıp kaliteli bir rehberin denk geleceğini umarak uzmanlık hakkında ender bilgileri edinmek (K15).”

Çizelge 4’te katılımcılara, uygulama gezisine yönelik algıladıkları olumlu deneyimleri hakkında verdikleri cevaplardan elde edilen bulguların analizi verilmektedir. Çizelgede görüldüğü üzere, toplamda “*rehber, ulaşım, tur katılımcıları, konaklama, tur programı*” olmak üzere 5 ana tema elde edilmiştir. Bu temalardan rehber boyutu zengin içeriği sahip olarak öne çıkmıştır. Rehberlere yönelik olumlu görüşler; rehberin mesleki donanımı, tecrübeli ve bilgili olması ve ilgili olmasıyla beraber bu tecrübelerini paylaşması etrafında şekillenmektedir. Bunun yanı sıra “diğer tur katılımcıları, otellerin kalitesi ve konumu ve tur programının zenginliği” geziye yönelik algılanan olumlu deneyimler arasında yer almaktadır; ancak aynı konular altında bir sonraki çizelgede (Çizelge 5) yer alan olumsuz deneyimlerin de varlığı, bazı görüşmelerde dile getirilmiştir.

Çizelge 4. Uygulama Gezisine Yönelik Algılanan Olumlu Deneyimler

Tema	Kodlama	Alıntılar
Rehber	– Donanımlı rehber	“Rehberimiz oldukça donanımlıydı. Gezdiğimiz yerleri en iyi şekilde yorumladı. Ayrıca şoförümüz de gayet iyiydi (K1).”
	– Bilgili rehber	
	– İlgili rehber	“Araç ve personeli çok olumluydu. Hiç sıkıntımız olmadı. Çok ilgilendiler. Rehber için de aynı şeyi söyleyebilirim (K2).”
	– Tecrübe paylaşımı	
	– Rehberin yardımcı olması	“Rehberimiz bize değerli bilgiler verdi (K3).”
	– Rehber davranışlarını gözlemlene ve öğrenme fırsatı	“Rehberden memnunum. Otobüs de iyiydi (K4).”
	– Mesleğe yönelik tüyoların açıkça ifade edilmesi	“Çok farklı kaptanlarla çalışmış birisi olarak, kaptanın başarılı olduğuna inanıyorum. Turun işleyişi ile ilgili olarak, rehberimizin bilgili, kendini yetiştirmişti (K5).”

Ulaşım	– Konforlu araç – Profesyonel şoför – İlgili kaptan	“Rehber olarak deneyimlerini aktardığı ve kişisel deneyimlerini paylaşmaktan kaçınmadığı için, rehberimiz o konudaki beklentileri karşıladı (K6).”
Tur Katılımcıları	– Farklı alanlardan kişiler ile bir arada olmak – Farklı alanlardan bilgi edinmek	“Rehber, araç ve şoförler konusunda hiçbir sorunumuz yoktu. Rehberimiz, fazla bilgiliydi ve meslek ile ilgili detaylı bilgiler verdi (K7).” “Farklı arka planlardan, örneğin arkeoloji, sanat tarihi ya da Anadolu Kültürü ile ilgili bilgiye sahip kişilerin bu turda buluşması güzel bir şey. Farklı alanlardan gelen arkadaşlarımızdan da faydalanabiliyoruz. Turu alan rehberin de yine aynı şekilde, arkeoloji ve sanat tarihi hakkında yeterli bilgiye sahip olması bizim açımızdan avantaj sağlıyor. Nerede hangi millete nasıl davranmamız gerektiğini bize iyi aktardı (K8).”
Konaklama	– Kaliteli hizmet – Otelin konumunun iyi olması	“Bu konuda mesela rehberimizin bu kadar donanımlı olacağını hiç tahmin etmemiştir (K9).” “Rehberimizin cana yakın ve öğretici bir insan. Gittiğimiz otellerin çoğunda bir sıkıntı yaşamadık. Cidden kaliteli otellerde kaldık. Bir o kadar da kendisi ve konumu güzel otellerde kaldık (K11).”
Tur Programı	– Zengin tur rotalarını içermesi	“Sabah kahvaltısı akşam yemeği olsun güzel yemekler çıktı karşımıza (K13).” “Otobüs rehber bunlarda herhangi bir sıkıntı yok. Bunun dışında oteller yüzde 40 oranında memnunum diyebilirim. Olumlu yönleri: oldukça deneyimli bir rehber hocanın bize eşlik etmesi. Otobüs dediğin gibi gayet güzel konforlu. Onun dışında gezdiğimiz ören yerleridir müzelerdir antik kentlerdir turistik destinasyonlar, oldukça faydalı olduğunu düşünüyorum. Hani görülmeye değer neresi varsa programa katılmış durumda (K14).” “Rehberin meslek konusunda merak edilenleri maskeleymeden ve gerçekleri saklamadan adaylara açık bir dil ile anlatması (K15).”

Çizelge 5'te katılımcıların uygulama gezisine yönelik olumsuz görüşleri yer almaktadır. Bu bölümdeki görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda *fiyat, konaklama, tur programı, bilgilendirme, tur rotası, öğrenci konu anlatımları, tur katılımcıları, tur organizasyonu* olmak üzere 8 ana tema elde edilmiştir. Katılımcılar, tur fiyatı teması altında tur fiyatının yüksek olduğunu belirtmiştir. Konaklama teması altında çıkan ifadelerde ise otellerin merkeze uzak konumda olması, bazı otellerde kalitesiz olarak nitelendirilecek hizmetler, hijyen ve ısınma sorunlarının olması, yemekler ile ilgili şikayetler ve bazı otellerde suyun olmaması gibi sorunlar gözlenmektedir. Konaklama/oteller temasının hem olumlu hem de olumsuz deneyimler arasında yer alışı, bu konuda otellerin gerek konumu, gerek kalitesi bağlamında bir istikrar

sağlanamadığını ortaya çıkarmıştır. Bir destinasyonda bulunan otellerin imkân ve kalitesinin, gezinin düşük sezonda gerçekleştirilmesi çarpanı da katıldığında, destinasyonun gelişmişlik düzeyine bağlı olarak değişebileceği göz ardı edilemese de bunların yalnızca istisnai düzeyde kalabileceğini unutmamak gerekmektedir. Fakat K14'ün oteller konusunda "...yüzde 40 oranında memnunum diyebilirim," ve K13'ün "bazı odalarımızda su yoktu," ifadelerini kullanmaları bu durumun yalnızca istisnai düzeyde kalmamış olabileceğini düşündürmektedir.

Olumsuz görüşler arasında en çok değinilen konulardan birinin de *tur programı* olduğu görülmektedir. Katılımcılar turun yoğunluğu üzerine eleştirilerde bulunmuştur. Tur programının çok yoğun geçmesi, bölgelerin arka arkaya ziyaret edilmesi özellikle gezilen yerlere dair bilginin kavranamamasının nedenleri olarak yansıtılmıştır. Olumsuz görüşler arasında öne çıkan başka bir temanın da "*bilgilendirme*" olduğu görülmektedir. Bu tema altında toplanan problemlerin ağırlıklı bir kısmı organizasyonun adaylarla olan iletişiminin yetersiz olması ve tur programının önceden öğrenciler ile paylaşılmaması gibi nedenlerde dolayı ortaya çıktığı görülmektedir. Tur rotası bağlamında benzer sit alanlarının çoğunlukta olması, bazı katılımcılar tarafından motivasyonu düşürücü bir neden olarak gösterilmiştir. Öğrenci konu anlatımları teması ise üzerinde durulması gereken bir diğer konudur. Öğrencilere, eğitim gezileri esnasında konular dağıtılmaktadır. Ancak öğrenciler, konuların kendilerine geç dağıtılmasını, hazırlıksız olmalarını olumsuzluk olarak ifade ederken, bazı katılımcılar ise görmedikleri yerleri anlatmayı eleştirmektedirler. Bu bağlamda gezilen yerleri rehberlerin anlatmaları gerektiğini ifade etmektedirler. Yine bölgesel rehberlik uygulamasının ortaya çıkmasıyla katılımcılar tura çıktıkları bölgenin dışında kalan diğer bölgeler ile ilgili konular anlatmak durumunda kaldıklarını da ifade etmektedir. Tur katılımcıları temasında yer alan, *turun amacı dışında katılımcıların varlığı* beklenmedik bir durumdur. Uygulama gezisinin bir tatil fırsatı gibi görülerek istismar edilmesi, aynı temada yer alan *grup üyeleri arasında anlaşmazlıkların ortaya çıkması, motivasyonu düşürmeleri* gibi olumsuz çıktıkların varlığına değinmektedirler. Tur organizasyonu teması içinde de oturma rotasyonunun uygulanmaması ve tura çıkan paralel grupların çakışması olumsuzluk olarak algılanmıştır.

Çizelge 5. Uygulama Gezisine Yönelik Algılanan Olumsuz Deneyimler

Tema	Kodlama	Alıntılar
Tur Fiyatı	- Fiyatların öğrencilere göre yüksek olması	"Tura çıkınca sadece antik kent gezdirmeyeceğiz. Turistik açıdan başka önemli yerler de gezilmeli. Bu turun oluşturulması ile alakalı. Bu noktada büyük bir eksiklik var. Bu turları daha önce yapmış kişiler olarak bu rotayı bu şekilde hazırlamış olmaları normal değil. Yani, daha efektif davranılabildi bu noktada. Gün içerisinde daha az zaman harcanarak sadece antik kentler değil, turistik açıdan değerli yerler de görülebilirdi. Güvenlikten dolayı bilgilendirmediğimizi biliyoruz fakat bizler de önümüzü görmek adına, çalışmak adına ve eksikleri gidermek adına programdan haberdar olmamak gibi bir eksikliğimiz var. Fiyatlar ortalama bir öğrenci için oluşturulması gereken rakamın üzerinde. Burada herkesin daha yeni mezun ya da öğrenci olduğunu varsayarak konuşacaksak, bu rakam fazla. Oteller arasında uçurumlar var ayrıca. Daha merkezi
Konaklama	- Bazı otellerin merkeze uzak olması - Bazı otellerde kalitesiz konaklama hizmeti - Hijyen sorunu olan otellerin bulunması - Isınma sorunu olan otellerin bulunması - Yemeklerin sorunlu olması - Bazı otellerde su olmaması	

Tur Programı	<ul style="list-style-type: none">- Tur programının öğrenciler ile açıkça paylaşılmaması- Tur programının yoğunluğu- Bölgelerin arka arkaya gezilmesi- Tur programının yoğunluğundan dolayı bazı sit alanlarına yeterince zaman ayrılmaması- Programın yoğunluğundan dolayı gidilen yerlerdeki bilgiyi kavrayamama- Bölgelerin arka arkaya yapılmasının maliyet artırıcı etkisi- TUREB dil sınavıyla, tur programının çakışması	<p>noktada bulunan otellerin seçilmesini tercih ederdim. Ama en başında kendime, psikolojik olarak sağlam olmalısın gibi şeyler söylüyorum. Ben rehber profili bazında ne ile karşılaşacağımı burada öğrenmiş oldum. Bunun bir tatil fırsatı olarak görüldüğünü de biliyoruz (K1).”</p> <p>“Büyük sit alanları, Efes, Bergama gibi yerler hariç, pek dolaşamadık. Bu yüzden bir hayal kırıklığım var. Selam verip çıktık diğerlerinden. Bu noktada tatmin olmadım. Hocalar sorumlu değil tabii. Onlar yetiştirmeye çalıştılar. Araştırma ve anlatım konularının 2 gün kala belirlenmesi ve duyurulması çok olumsuzdu. Hareket tarihi ve yerinin de aynı şekilde çok geç belirtilmesi, plan yapmamız açısından çok kötüydü. İlk depar noktasını son saate kadar bilemedik (K2).”</p> <p>“Olumsuz olarak gördüğüm su ana kadar iki tane kötü otelimiz olmasıydı (K3).”</p> <p>“Tur uzun sürdüğü için aklımız bilgi almıyor. Tur programlanması ve oteller sorunluymuş. TUREB tarafından bana bilgi verilmesi konusunda da sıkıntı yaşadım. Bizden sunum istediler, finallerden çıktık tur gününden 1 gün önce bilgilendirme yapıldı. Kuşadası’ndan İstanbul’a bilet almam gerekti, İstanbul’dan başlanacağını bile son dakika öğrendim (K4).”</p>
Bilgilendirme	<ul style="list-style-type: none">- Gezilecek yerlerin bilgisinin paylaşılmaması- Tura başlamadan önce tur programının öğrenciye açık ve detaylı bir şekilde gönderilmemesi- Anlatım konularının geç dağıtılması- Tur organizasyonuna yönelik bilgilendirmenin yapılmaması- TUREB yetkililerine ulaşma konusunda sıkıntı yaşanması	<p>“Antik şehirler ile ilgili anlatımları o destinasyona ve bölgeye daha önce hiç giriş yapmamış birine ödev olarak vermek, turdan alacağımız her türlü verimi kısıtlamaktadır. Grubun üyeleri ile ilgili bazı sıkıntılar var. İnsanlar bunu 5 yıldızlı bir tatil gibi görüyor (K5).”</p> <p>“Konaklamalarda bir iki ciddi sorun yaşadık. Sahip oldukları yıldızların hakkını veremedikleri, hijyen standartlarını sağlayamadıkları ve ısınmayı sağlayamadıkları gibi problemler ile karşılaştık. Öğrenci olsun olmasın, fiyatlar yüksekti. Geçen sene katıldığım turda aynı tarihlerde paralel çıkan otobüsler birbirleri ile karşılaşmadılar. Tur güzergahı hakkında katılımcıların önceden bilgi sahibi olması gerektiğini düşünüyorum. En azından şehir ismi olarak bile gidilecek yerleri bilmemizin önemli olduğunu düşünüyorum. Belirsizlik, memnuniyetsizlik yaratıyor çünkü karşılığında</p>
Tur Rotası	<ul style="list-style-type: none">- Tur rotasında sit alanlarının ağırlıkta olması	

Öğrenci Konu Anlatımları	<ul style="list-style-type: none">- Konuların geç dağıtılması- Öğrencinin hiç görmediği yerleri anlatım konusu olarak üstlenmesi- Öğrencilerin geziye çıktıkları bölgenin dışında konu anlatması	<p>uygulama gezisi de olsa insanlar para veriyorlar (K6).”</p> <p>“Ören yeri anlatımları çok detaylı olduğu için kendimizi veremedik. Anlatımlardan kaydığımız zamanlar oldu. 20 gün boyunca eğitim alacak olan kişiler zaten sınavlardan ve işlerinden çıkarak geldikleri için bu kadar bilgi yüklenmesine odaklanamıyor. Bu turu yorucu hale getirdi. Otelerde yemekler iyi değildi. Temizlik konusunda sorunlar yaşadık. Anlatım konularının tur başlangıç tarihine 2 gün kala duyurulması bir olumsuzluktur. Turun başlangıç tarihine yaklaşıldıkça da TUREB’e telefon ve e-posta ile ulaşmak imkânsız bir hal almıştı. Turların süresi çok uzundu. Her yeri bir anda öğrenmemiz beklendi (K7).”</p> <p>“Otellerin çoğunluğu kötü otellerdi. Parasını kesinlikle hak etmediğini düşünüyorum. Temizlik ve verdiği yemek konusunda iyi değildi. Sıcak suyu, yemeği ve temiz bir odası olsaydı bizim için yeterliydi. Ayrıca bir gün içerisinde çok fazla yer dolaşyoruz ve bu nedenle anlatılanları kafanız kaldırmıyor (K8).”</p>
Tur Katılımcıları	<ul style="list-style-type: none">- Turda amacı dışında katılımcıların olması (mezun olmak için, tatil yapmak için gelen vb.)- Sürdürülebilirlik, meslek etiği kültürel miras gibi konulara dikkat etmeyen katılımcılar- Grup üyeleri arasında anlaşmazlıkların ortaya çıkması	<p>“Tur fiyatı sadece tek bölge alırsan biraz uygun gibi ama bu paraya bu tur bence değmez. Bu otelerde bu programa göre... oteller rezaletti. Ben koltukta uyudum. Oda arkadaşım kirli bir yatakta uyudu. Hani her şehirde bir gece konaklamamız mesela mantıklı olabilirdi. Çünkü örnek verecek olursam, Kuşadası’ndan uşağa giderken 4,5 saat yol yaptık ve tekrar geri kuş adasına döndük. Maalesef beklentilerim karşılanmadı, çünkü hocamız anlatım yapmadı. Genellikle tura katılanlar anlatım yaptı. Onların yaptıkları anlatım da tecrübesiz olduğu için benim beklentilerimi karşılamadı. Tur programı bilmiyorum nerede kalacağımı bilmiyorum, Otel, yemek, anlatım, tur programı hakkında bilgilendirme yapılmadı (K10).”</p> <p>“Gittiğimiz bazı oteller cidden ortalamanın da altında. Çok da iyi olmayan otelerde kaldığımızı söyleyebilirim. Uzak yerlerde otelerde kaldığımız yol konusunda zaman kaybı yaşadık (K11).”</p>
Tur Organizasyonu	<ul style="list-style-type: none">- Oturma rotasyonunun uygulanmaması- Tura çıkan eğitim grupların bazı yerlerde çakışması	

Çizelge 6’da katılımcıların uygulama gezisine yönelik iyileştirme önerilerinden elde edilen verilerin betimleyici analizi sonucunda; *konaklamaya yönelik, tur programına ve zamanlamasına yönelik, tur programı bilgilendirmesine yönelik, organizasyona yönelik, tur anlatım konularına yönelik öneriler* ve son olarak *eğitim*

kurumlarına düşen sorumluluklar olmak üzere 7 tema elde edilmiştir. Tur programına yönelik öneriler arasında yalnızca sit alanlarının gezilmemesi, destinasyonların yöresel ve kültürel kimlik öğelerine de ilişkin ziyaretlerin eklenmesi üzerine ifadeler mevcuttur. Tur rehberinin mesleki hayatında yalnızca sit alanlarının yer almadığı, destinasyonlarında kültürel kimlik öğelerinin nasıl işlenebileceği konularının önemli olduğu ortaya çıkmaktadır. Bunun yanı sıra tur zamanlamasına yönelik önerilerden ve turun yoğunluğuna yönelik olumsuz görüşlerden de anlaşıldığı kadarıyla, uygulama gezisinin mekân ve zaman bağlamında tekelleştirilmesi birçok bakımdan rehber adaylarının aleyhine olan bir durumdur. Bunun yanı sıra katılımcıların tur sırasında belirlenmiş konular üzerine anlatım yapması konusuna yönelik olumsuz görüşler arasında, konu seçimlerinin doğru yapılmamasının yer aldığı görülmekte, bunun dışında kalan olumsuz görüşlerin ise katılımcıyı konu hakkında bilgilendirme kaynaklı olduğu görülmektedir. Katılımcılardan gelen öneriler içerisinde eğitim kurumlarının sorumluluklarının da yer alması, uygulama gezisinin düzenlenmesinde eğitim kurumlarıyla iş birliği içinde olunmasının da değerlendirilebileceğini ve TÜREB'in ilgili eğitim kurumlarıyla iletişiminin önemini hatırlatmaktadır.

Çizelge 6. Uygulama Gezisine Yönelik İyileştirme Önerileri

Tema	Kodlama	Alıntılar
Konaklamaya Yönelik Öneriler	<ul style="list-style-type: none">- Kamu kurumlarına bağlı misafirhanelerin ayarlanması- Kalınacak yerlerin dikkatli seçilmesi- Konaklama yerlerinin daha önceden TÜREB yetkilileri tarafından görülmesi	"Daha ekonomik seçenekler, kamu kurumlarına bağlı misafirhaneler, başka opsiyonlar her zaman mevcut. Bunlar tercih edilebilir ve fiyat düşürülebilirdi. Büyük şehirlerde alınan serbest zamanlarda turistik açıdan önemli mağazaların da görülmesi gerekiyor. Örneğin tarım ile alakalı, yöresel ve kültürel ürünlerin görülebileceği yerler koyulabilir. Otobüsler acenteler tarafından taşeron firmalardan kiralanıyor. Üniversiteler kendi otobüslerini, turizm bölümlerinde yetiştirdikleri öğrenciler için, sadece otobüs olacak tahsiste bulunabilirler. Bilgilendirme kısmı gerçekten önemliydi. Bölgeler tek bölge olacak şekilde farklı tarihlerde yapılmalı. Öğrenciler biraz daha rahat da olsa, herkes için bölgelerin sık sık ancak tek bölge olacak şekilde yıl içerisinde yayılarak yapılması çok daha mantıklı olacaktır. Öğrenciler de en azından bölüme giriş yaptıkları zamandan itibaren mezun olana kadar her sene, her dönem belirli bölgelere çıkarak hem zamanla tecrübe ve bilgi kazanarak hem de çıktıkları bölgeler dolayısıyla kokart haklarını da o bölgeler bazında ellerine alarak daha iyi eğitim almış olurlar. İki haftada bir bölgenin ziyaret edilmesi, ders programlarına entegre edilmesi, sizi nelerin beklediğini öğrenmeniz açısından, özellikle eğitim sürecinde çok önemli (K1)."
Tur Programına Yönelik Öneriler	<ul style="list-style-type: none">- Adayların sit alanı dışında etkileşim içinde olacağı diğer işletme ziyaretlerinin eklenmesi (Örneğin halı üretim ve kuyum merkezleri...)- Destinasyonların yöresel ve kültürel kimlik öğelerine ilişkin ziyaret yerlerinin eklenmesi (Örn. şarap yapımı)- Tur programının bölünerek gerçekleştirilmesi	

Tur Zamanlamasına Yönelik Öneriler	<ul style="list-style-type: none">– Bölge gezilerinin eğitim sistemi içine entegre edilmesi (Örn. Staj)– Bölge gezilerinin ayrı dönemlerde yapılması	<p>“TUREB’in konaklanacak olan otelleri önceden gidip görmesi, buna göre seçimlerde bulunması gerektiğini düşünüyorum (K2).”</p> <p>“Günlük tur programları veya tur öncesinden, 3 hafta öncesinden gezilecek yerler, tur programları önceden bilirse daha iyi olur. Kalınacak oteller, nereler gezilecek bilmek isterdim (K3).”</p>
Bilgilendirmeye Yönelik Öneriler	<ul style="list-style-type: none">– Tur programının tur öncesinde öğrencilere gönderilmesi– Konaklanacak yerler hakkında bilgi verilmesi	<p>“Turların 3 hafta arka arkaya gelmemesi gerekir. Bu bilgileri hemen kavrayamıyoruz. Turların bölünmesi gerekiyor (K4).”</p> <p>“Turların konsantre bir şekilde, 23 gün arka arkaya yapılması yanlıştır. 1 haftalık turlar şeklinde, farklı dönemlerde, eğitim süresi içerisinde yapılmalıdır. Örneğin her sene 15 gün olacak şekilde yayılarak yapılması gerekmektedir (K5).”</p>
Organizasyona Yönelik Öneriler	<ul style="list-style-type: none">– Tur gruplarının çakışmaması için planlı şekilde tura çıkılması	<p>“Bu tür uygulama gezilerinin, 3. ya da 4. Sınıfta staj olarak uygulanması taraftarıyım. Anlatımların çakışmaması açısından, aynı tarihte çıkan otobüslerin çakışmayacak şekilde planlanması güzel olabilir. Hazır olarak sunuma çıkabilmemiz için, anlatım konuları ile ilgili bilgilendirmenin daha önceden yapılması gerektiğini düşünüyorum. En az 1 hafta öncesinden bu tür bilgilerin verilmesi gerekmektedir (K6).”</p>
Tur Anlatım Konularına Yönelik Öneriler	<ul style="list-style-type: none">– Öğrencilere anlatılacak konuların daha erken bildirilmesi– Konu hazırlığı için zaman ve araç yaratılması (internet vb.)– Tur esnasında elektronik ortamda kayıt tutulmasına izin verilmesi	<p>“Ben olsaydım turları okulların her sene 2 bölge yapacağı şekilde düzenlerdim. Herkesin tura katılabilmesi için, okullardan destek beklenirdi. Sonuçta bu ücreti ödeyemeyecek ve rehber olmayı hak eden birçok insan var (K7).”</p> <p>“Her gün bir otelden çıkıp diğerine hareket ederek, gün boyu gezilerek 21 gün boyunca bu şekilde yaşamak zor oluyor. Kıyafet yıkama ve dinlenme gibi problemler yaşıyoruz. Turu 1’er haftalık, 10’ar günlük gibi yılın belirli dönemlerine okulları da çok aksatmayacak şekilde yayarak daha verimli hale getirilmesi iyi olacaktır. Tur planlamasını yıllardır sahada rehberlerin ya da benzeri uzmanların eline verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Programı onların oluşturması gerekir. Masa başında yapılabilecek bir iş olduğunu düşünüyorum bu programı oluşturmanın (K8).”</p>
Eğitim Kurumlarına Düşen Sorumluluklar	<ul style="list-style-type: none">– Üniversitelerin otobüslerinin kullanılması– Üniversitelerin öğrencilere maddi destek sağlaması– Rehberlik eğitim müfredatlarının standartlaştırılması ve eşit eğitimleri alan öğrencilerin turlarda buluşturulması	<p>“Bütün tur için yaklaşık 8-10 bin lira harcanıyor. Eğitim kurumlarının benzini, yemeği ve hatta rehberi karşılaması saklanılabilir. Fiyat konusunda büyük avantaj olur (K10).”</p>

– Eğitim turlarının 3. ve 4. sınıfta staj yerine geçecek şekilde planlanması

“Güzergahın daha sakin ve insanları yormayacak bir şekilde gitmesi ve otellerin en azından acente görevlisi tarafından daha önceden kontrol edilip ciddi iyi olup olmadığının teyit edilmesi gerekiyor bence (K11).”

“Organizasyon açısından sıkıntılar vardı. Mesela check-in check-out’ ta bu kadar uzun beklememiz ya da nereye gideceğimizin tam olarak belli olmayışı bana göre sorundu. Ayrıca bu bilgilendirme kısmı da sıkıntılıydı bence (K12).”

“İki gün önce neler yaptığımızı hatırlayamıyoruz. Tur çok yorucu geçiyor. Yani bu kadar ben 3 bölgeye çıktım 22-23 gün falan sürüyor. Bu kadar uzun olmasını tavsiye etmiyorum, çünkü gerçekten yorucu oluyor. Bir yerden sonra insan bilgiden uzaklaşabiliyor. Dinlememeye başlıyor artık. Yani ben bu kadar uzun olmasa daha iyi olurdu diyorum yani. Bölge bölge olabilir. Bir bölgeyi bir zamanda diğer bölgeyi farklı bir tarihte olabilir diye düşünüyorum (K13).”

“Bölgelerin arka arkaya değil, yılın farklı zamanlarına dağıtılarak katılımcı yoğunluğunun azaltılması ve teorik eğitim süreci içerisine de dahil edilebilmesi gerekiyor. Rehberlik eğitiminde, uygulamasında standartlaşmaya gidilmesi gerekiyor. Çünkü standart olmayan eğitimden çıkan katılımcılar tur süresince birlikte gezmek durumunda kalıyorlar. 5 yıldızlı oteller yerine, öğretmen evi gibi yerlerde kalınması, otobüs gibi fiyatı arttıran unsurların eğitim kurumlarınca desteklenmesi gerekiyor. TUREB’in duyuruları ulaştırmada daha duyarlı olması gerekiyor. Rehberlik eğitimi veren kurumlar ile anlaşarak, uygulama gezisinin teorik eğitim sürecine staj olarak entegre edilebilmesi. Tur programı, oteller gibi konularda önceden bilgilendirme yapılması bizim önceden çalışmamız ve nerede kalacağımızı bilmemiz açısından önemli. Ayrıca turda öğrendiklerimizi arşivleyebilmemiz için kayıtlara izin verilmelidir (K15).”

SONUÇ VE ÖNERİLER

Katılımcıların, uygulama gezisine katılmadan önce bu geziden bekledikleri ve bu beklentilerinin gerçekleşip gerçekleşmediğine dair çok boyutlu sonuçlar veren bu çalışmada, katılımcıların fikirleri de yordanarak bazı sonuç ve önerilere ulaşılmıştır. Çoğunluğu 18-25 yaş grubuna ait olan katılımcılar ($n=10$) uluslararası literatürde rehberlik eğitimi ile ilgili elde edilen verileri destekleyici yorumlarda bulunmuşlardır. Ağırlıklı olarak tura başlamadan önce ve tura başladıktan sonraki ilk hafta içerisinde,

katılımcıların büyük çoğunluğunun gezilen yerler ile ilgili detaylı bilgi alırken aynı zamanda operasyonu da öğrenmek olduğu görülmüştür. Fakat yine aynı katılımcıların büyük bir çoğunluğunun, turlarının son günlerine yaklaştıkça not alma, bilgi edinme ve bilgiyi kavrayarak uzun dönemli hafızada korumalarını sağlayacak şekilde bilinçlerini acık tutma gibi faaliyetlerde zorlandıkları ve yine bunu turun uzunluğu, yoğun tur programı, tur organizasyonu ve operasyonu ile alakalı problemler ile ilişkili motivasyon eksikliği ve yorgunluğa sebebiyet verecek çeşitli duygusal yükler gibi birçok etkene bağladıkları keşfedilmiştir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde, katılımcılar teknik detayların fakültelerde teorik olarak işlenirken pratikte sınırlı kalması ve uygulama gezisinde ise mesleğin dinamikleri öğretilirken teorinin eksikliğini hissedilmesinin belirsizlik yarattığına işaret etmektedir. Rehberlik mesleğini icra edecek olan adayların mesleğe en iyi şekilde giriş yapabilmeleri adına teoriğin yanında, pratiğe ve uygulama eğitimine önem verilmesi gerektiği literatürde de daha önce vurgulanmıştır (Mason ve Christie, 2003; Jacobson ve Robles, 1992).

Katılımcıların beklentilerinin tura başladıktan sonraki günlerde değişim göstermesi ile, mesleğe ve mesleğin gerekliliklerine yönelik bakış açıları da yeniden şekillenmeye başlamıştır, Tur öncesinde ve başlangıcında ören yerleri hakkında detaylı bilgi edinmek isteyen katılımcıların büyük bir çoğunluğu, çeşitli etmenlerden dolayı zaman geçtikçe nasıl bir rehber olunması gerektiğine dair bilgilere daha açık hale gelmiştir. Zamanla yaşanan bu değişim, rehber adaylarının mesleğe atılmadan önceki aldıkları son eğitim olan bu uygulama gezisinde, teorik eğitim sürecinde kalan açıkları fark ettiklerine işaret etmektedir. Bulgulara göre katılımcılar bu gezideyken, ziyaret edilen yerleri mesleğe atılmadan önce deneyimlemeyi ve çevresel bilgiler edinmeyi amaçlamaktadır. Sadece ruhsatname almaya gelen, tek yönlü bilgiler edinmeyi düşünen adayların fikirleri zamanla değişiklik göstermiştir. Görüşmelerden elde edilen bu tarz fikirler ile, uygulama gezisinin adaylar üzerinde bakış açısını değiştirici ve bilinçlendirici bir etkisi olduğu kanaatine varılabilmektedir. Nihayetinde görüşme yapılan katılımcıların verdikleri bilgiler ışığında neredeyse tamamının, tur başlangıcındaki birincil amaçlarının ruhsatnameyi hızlı bir şekilde alıp, rehberlik yapma hakkını kazanmak olduğu görülmektedir.

Katılımcıların büyük çoğunluğu rehberin bilgisi ve taşıma hizmetlerinden (şoför, otobüs) memnun kaldıkları konusunda fikir birliğine sahiptir. Ayrıca rehberin çoğu konuda yardımcı olarak, meslek hakkındaki bilgileri açık bir dil ile aktarması katılımcılar tarafından çok olumlu karşılanmıştır. Bu bilgiler ışığında, uygulama gezisinde adayların rehberlik mesleğinin niş detaylarına dair edindikleri bilgiler ile mesleğe dair pozitif bakış açıları, grubu gezdirmekte olan eğitmen rehberin açık sözlülüğü ve bilgi birikimi ile doğru orantılıdır çıkarımı yapılabilmektedir.

Katılımcılar tarafından turda olumsuz olarak yorumlanan konular ise başta bilgilendirme, tur programı ve konaklama olmak üzere:

- Fiyat,
- Konaklama,
- Tur Programı,
- Bilgilendirme,
- Tur Rotası,
- Öğrenci Konu Anlatımları,
- Tur Katılımcıları,
- Tur Organizasyonu,

adları altında 8 adet temaya ulaştırmıştır. Fiyatların öğrenciler için çok yüksek olduğunu belirten katılımcılar, turda kalınan bazı otellerin bu ücretleri hak etmediğini ancak bazılarının da hak ettiğini düşünmektedirler. Bu konudaki fikir dalgalanması, otellerin her bir bölgede farklı kalitelerde ve segmentlerde oluşundan kaynaklanıyor olabileceği düşünülmektedir. Yine kalınan bazı otellerin merkeze

uzak olması ile gidilen şehrin ve diğer yerleşim bölgelerinin serbest zamanlarda katılımcılar tarafından tecrübe edinilmesine olanak sağlamaması, ancak yine fiyatların düşürülmesi konusunda yapılan yorumlarda konaklama açısından otellerin şehir merkezinden ne kadar uzak olursa o kadar düşük maliyetli olacağı fikri ise bu görüş ile çatışmaktadır. Bazı otellerde hijyen, ısınma, yemek, su gibi temel ihtiyaçların karşılanmadığı, bu konuda sorunlar yaşandığı ve bu bağlamda konaklanacak işletmelerin seçimi konusunda TUREB ve yetkili acentenin daha titiz davranması gerektiği görülmektedir.

Tur programı hakkında ön bilgilendirmenin eksik olduğunu düşünen katılımcılar, güvenliklerini tehlikeye atmayacak olan bazı bilgilerin (bir sonraki günün ziyaret noktaları, tur programı vb.) ziyaret öncesi ön okuma yapılabilmesi için kendileri ile paylaşılmasını istemektedirler. İlişkili olarak, turda yapılacak olan anlatımlar ile ilgili bilgilerin tur başlangıç tarihine 2 gün kala duyurulmuş olması, katılımcıları henüz sınavlardan çıkmış öğrenciler ve işlerinden yeni izin almış çalışan bireyler olarak zor durumda bırakmıştır. Tur anlatım konularının dağıtım zamanı tur başlangıç tarihinden daha erken bir tarihte verilmesi, anlatım yapılacak olan konuların çok genel ya da çok spesifik olmaması gerekmektedir. Konu hazırlığı için tura başladıktan sonra belirli araçlara (laptop, telefon ve internet vb.) ihtiyacı olan katılımcılar bu araçlara erişimleri olmadığı veya internet bağlantısının otellerde sunulmaması, sunulsa bile özellikle bir otelde 5 Euro/günlük gibi bir fiyat karşılığında sağlanıyor olması gibi sebepler ile zorluklar yaşamışlardır. Bilgilendirme ile alakalı katılımcıların en çok yakındıkları olumsuzluk, tur başlangıç şehrinin, saatinin, buluşma noktasının 2 gün kala açıklanması ile bilet bulmakta, ulaşımında yaşanan güçlükler olduğu keşfedilmiştir. Tur başlangıç tarihine yaklaştıkça, bilgi edinmek için TUREB iletişim kanallarına ulaşmakta sıkıntılar yaşayan adaylar Facebook gibi platformlar üzerinden birbirlerine danışmak zorunda kalmışlardır.

Tur programının yoğunluğu nedeni ile tur süresince günler geçtikçe yorulduklarını bildiren katılımcıların, zaman ile motivasyonlarının ve fiziki dayanıklılıklarının gerilediği keşfedilmiştir. Aynı şekilde bölgelerin de arka arkaya 1 ay gibi bir süre boyunca gezilmesi, turu yeni bilgileri kavramakta güçlük çekecek kadar yorucu hale getirmektedir. Bölge turlarının yılın bir döneminde arka arkaya yapılması fiyat açısından da rehber adayları tarafından tek seferde ödenecek olan tutarı artırmaktadır. Yine tur programı ile ilgili olarak katılımcılardan TUREB'in yılın belirli dönemlerinde uygulamakta olduğu dil sınavına katılacak olanlar, uygulama gezisi ile bu sınav tarihlerinin çakışmasından dolayı tur esnasında izin alarak Ankara'ya gitmek zorunda kaldıklarından bu çakışmanın kendilerini strese soktuğunu aktarmışlardır. Fakat yine aynı katılımcılar, bu hususta rehberlerin kendilerine izin vererek sınava gidiş sürelerinde yardımcı olduklarını da belirtmişlerdir.

Tur katılımcıları temasından elde edilen bulgular ile, geziyi bir tatil fırsatı olarak gören veya rehberlik mesleğini icra etmeyi düşünmediği halde eğitim aldığı kurumun mezuniyet şartları gereği tura çıkması gereken gezi katılımcıları, turun gidişatını bozacak tavır ve davranışlarda bulduklarından rehberlik mesleğini icra etmeyi düşünen katılımcıların motivasyonunu düşürdüğü keşfedilmiştir. Tur organizasyonu temasında katılımcıların neredeyse tamamının dile getirdiği bir sorun olarak, oturma rotasyonunun uygulanması sorunu araç içerisinde dönüşümlü yer değişimini engellediği için, turun başlangıcından beri hiç arka koltuklarda oturup öne gelmeyen ve önde oturup arka tarafı hiç görmeyen rehber adayları olması, araç ve grup içi düzenin sağlanamadığına işaret etmektedir. Bu konuda hem adayların, hem rehberlerin daha duyarlı davranması gerekmektedir. Katılımcılar tarafından organizasyona yönelik verilen önerilerden, tur planlamasının aynı tarihte çıkan otobüslerin ziyaret yerlerinde çakışmayacak şekilde ayarlanması gerektiği de görülmektedir.

Son olarak eğitim kurumlarının da iyileştirme konusunda bazı rolleri edinmeleri, bu kurumların otobüs, konaklanacak yerler, maddi destek ve rehber hususlarında yardımcı olmaları gerektiği keşfedilmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda, eğitim sürecinin uygulama gezileri ile entegre bir şekilde ilerlemesinin gerekliliği görülmektedir. Turların konsantre bir şekilde, arka arkaya yapılması yorucu bir program sunmaktadır.

Geziler farklı dönemlerde, eğitim süreci içerisinde 1 haftalık turlar şeklinde gerçekleştirilebilmelidir. Katılımcılar tarafından verilen öneriler ışığında, gezilerin teorik ders zamanlarında her dönem bölgelere bölünerek, eğitim kurumlarının desteği ile gerçekleştirilmesinin geziden alınan verimi çok farklı boyutlara taşıyacağı barizdir. Bu şekilde hem fiyatların öğrenciler tarafından eğitim süresince bölünerek gerçekleştirilen turlar sayesinde daha kolay karşılanabileceği, hem de rehberlik mesleğini tercih ederek fakültelerde eğitim görmeye başlayan bireylerin staj olarak meslek hakkında mezun olmadan önce fikir ve tecrübe sahibi olabilecekleri konusunda tüm katılımcılar da hemfikirdir. Bu konu ile ilgili olarak eğitim kurumlarına düşen görevlerin yerine getirilmesi, TUREB ile anlaşmalara varılması ve karşılıklı olarak kurumların birbirlerini tanınması ile standartlaşmaya gidilmesinin gerekliliği net bir şekilde görülebilmektedir. Uygulama gezisinde gerçekleşen olumsuzlukların büyük bir çoğunluğunun (fiyat, yorucu tur programı, organizasyonel problemler, teorik bilgi ve pratiğin birbirinden bağımsız şekilde öğrenciye kazandırılması vb.), bu şekilde aşılabileceği katılımcıların da genel fikir birliği ve desteği ile düşünülmektedir. Neticede bir ülkenin imajını belirleyen en önemli aktörlerden olan turist rehberlerinin iyi bir eğitimden geçmesi önemlidir (Rabotic, 2015).

KAYNAKÇA

- Avcikurt, C., Alper, B., and Geyik, S. (2009). Education and training of tourist guides in Turkey. *Management and Education Academic Journal*, 5(1), 57-63.
- Bas, T., and Akturan, U. (2008). Qualitative research methods. Ankara: *Seçkin Publication*.
- Black, R., and Weiler, B. (2005). Quality assurance and regulatory mechanisms in the tour guiding industry: a systematic review. *Journal of Tourism Studies*, 16(1), 24.
- Bowie, D., and Chang, J. C. (2005). Tourist satisfaction: A view from a mixed international guided package tour. *Journal of Vacation Marketing*, 11(4), 303-322.
- Cetin, G., and Yarkan, S. (2017). The professional relationship between tour guides and tour operators. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 17(4), 345-357.
- Coccosis, H. (2006). Operational management of cultural and heritage sites. In *International Cultural Tourism* (pp. 73-85). Routledge.
- Creswell, J. (2016). Research Design.: Qualitative, Quantitative, Mixed Methods Approaches. *University of Nebraska-Lincoln*.
- Creswell, John W. (2016). Araştırma Deseni: Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları, *Eğitim Kitap*, Ankara.
- Denzin, N. K., and Lincoln, Y. S. (Eds.). (2011). The Sage handbook of qualitative research. *Sage Publications, Thousand Oaks, CA*.
- Eker, N., ve Zengin, B. (2016). Turist rehberliği eğitiminin değerlendirilmesi: Profesyonel turist rehberleri üzerine bir uygulama. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 65-74.
- Erdem, B., ve Etiz, N. (2012). Turist Rehberliği Bölümü Öğrencilerinin Rehberlik Tatbikat Gezisi Algıları: Balıkesir Üniversitesi TİOYO Örneği. *Turizm Eğitimi Konferansı Tebliğler*, 17-19.
- Funda, Ö. N., ve GÜLMEZ, M. (2018). Turist Rehberliği Yurtiçi Uygulama Gezilerinin Öğrenciler Açısından Değerlendirilmesi. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 15(2), 320-335.
- Giorgi, A. (2009). The descriptive phenomenological method in psychology: A modified Husserlian approach. *Duquesne University Press*.

<http://tureb.org.tr/tr/Notices/Detail/872>, [Erişim Tarihi: 22.03.2019].

<http://tureb.org.tr/tr/Notices/Detail/893>, [Erişim Tarihi: 21.03.2019].

Huang, S., and Weiler, B. (2010). A review and evaluation of China's quality assurance system for tour guiding. *Journal of Sustainable Tourism*, 18(7), 845-860.

Huang, S., Hsu, C. H., and Chan, A. (2010). Tour guide performance and tourist satisfaction: A study of the package tours in Shanghai. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 34(1), 3-33.

Jacobson, S. K., and Robles, R. (1992). Ecotourism, sustainable development, and conservation education: Development of a tour guide training program in Tortuguero, Costa Rica. *Environmental Management*, 16(6), 701-713.

Kabii, F., Okello, M. M., and Kipruto, N. (2017). Effects of Tour Guides Training on Their Performance in Kenya. *Journal of Tourism and Hospitality Management*, 5(6), 233-250.

Knudson, D. M., Cable, T. T., and Beck, L. (1995). Interpretation of cultural and natural resources. *Venture Publishing, Inc.*, 1999 Cato Ave., State College, PA 16801.

Kümbetoğlu, B. (2005). Sosyolojide ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma, *Bağlam Kitapevi*, İstanbul

Lovrentjev, S. (2015). Education of Tourist Guides: Case of Croatia. *Procedia Economics and Finance*, 23, 555-562.

Mason, P., and Christie, M. (2003). Tour guides as critically reflective practitioners: a proposed training model. *Tourism Recreation Research*, 28(1), 23-33.

Moustakas, C. (1994). Phenomenological research methods. *Sage Publications, Thousand Oaks, CA*.

Pond, K. L. (1993). The professional guide: Dynamics of tour guiding. *Van Nostrand Reinhold Company*. s. 95

Rabotić, B. (2010, March). Tourist guides in contemporary tourism. In *International conference on tourism and environment* (pp. 353-364).

Rabotić, B. (2015). Tourist guiding as a new course in higher education: The case of college of tourism in Belgrade. In *4th International Research Forum on Guided Tours Estoril*, Portugal | 18th-21st March, 2015 (p. 114).

Resmi Gazete (2014). Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliği, <http://tureb.org.tr/tr/Page/Detail/60> Erişim Tarihi: 16 Mart 2019

Şimşek, G. (2012). Turizm Rehberliği Eğitiminde Teknoloji İvmesi: Etkileşimli Sanal Ortam. *Turizm Eğitimi Konferansı–Tebliğler*, 17-19.

Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliği, <http://tureb.org.tr/tr/Page/Detail/60> Erişim Tarihi: 16 Mart 2019

World Federation of Tourist Guide Association (WFTGA). Erişim Tarihi: 23.03.2019. <http://www.wftga.org/tourist-guiding/what-tourist-guide>

Yenipınar, U., ve Zorkirişçi, A. (2013). Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkelerinde Turist Rehberliği Eğitimi. *Çag University Journal of Social Sciences*, 10(2).

Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2005). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. (5. Baskı). *Ankara: Seçkin Yayıncılık*.

Yüksel, Atila ve Fisun Yüksel (2004). Turizmde Bilimsel Araştırma Yöntemleri, *Turhan Kitabevi, Ankara*.